

УДК 342.25

DOI: 10.31359/1993-0941-2020-40-111

І. В. Гаращук, кандидат юридичних наук, за-
відувач наукового сектору НДІ державного
будівництва та місцевого самоврядування
НАПрН України

КОМУНАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

***Анотація.** У статті досліджується правовий режим майна об'єднаних територіальних громад, визначено процес становлення інституту комунальної власності об'єднаних територіальних громад, проблеми практичної трансформації в сучасних умовах. Проаналізовано організаційно-правові підходи щодо розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. Вказано як позитивні, так і негативні аспекти запровадження реформи децентралізації публічної влади з реальним забезпеченням фінансової самостійності органів місцевого самоврядування. Відокремлюються рекомендації.*

***Ключові слова:** міське самоврядування, територіальна громада, власність, право комунальної власності, спільна власність.*

Актуальність теми обумовлена необхідністю пошуку нових теоретичних підходів до проблематики активізації процесу добровільного об'єднання територіальних громад. Реалізація конституційної моделі місцевого самоврядування як самостійного

вирішення громадою питань місцевого значення залежить від ефективного використання фінансових і матеріальних ресурсів муніципальних утворень, провідне місце серед яких займає комунальна власність. Відстоювання і захист інтересів територіальних громад є неможливим без володіння необхідними ресурсними можливостями. Адже територіальна громада без майна — це штучне утворення, не здатне забезпечити його жителів відповідними послугами. Саме цей принцип слід покласти в основу відповідної державної стратегії [1]. Процес формування права комунальної власності в Україні не є завершеним, знаходиться у постійному русі і вдосконаленні. Ключовим напрямом системних суспільних трансформацій в Україні є реформування територіальної організації влади на засадах децентралізації, головним елементом якої є формування спроможних територіальних громад. Дана реформа була розпочата у 2014 р. після прийняття Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 р. № 333-р) та Плану заходів щодо реалізації названої Концепції (Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.09.2016 р. № 688-р). Серед її основних завдань було визначено досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на засадах субсидіарності та створення дієздатних територіальних громад як базової ланки адміністративно-територіального устрою. В рамках реформи мають відбутися принципово нові для України процеси співробітництва та добровільного об'єднання територіальних громад [12, с. 4]. На сьогодні кількість об'єднаних територіальних громад постійно зростає, що є свідченням ефективного впровадження концепції децентралізації на шляху до євроінтеграції. Успішний розвиток територіальної громади, зміцнення її фінансово-економічної самостійності, забезпечення гідного життєвого рівня членів громади і захисту їх інтересів як споживачів муніципальних послуг залежить від ефективності управління комунальним майном [4, с. 175]. Доцільно згадати рішення Конституційного Суду України від 20.06.2007 р. (справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності).

У п. 3.4 мотивувальної частини зазначено, що забезпечення нагальних потреб населення територіальної громади у комунальних та інших невідкладних послугах соціального характеру, як водопостачання, опалення, вивезення сміття, відходів тощо, є однією з найважливіших цілей діяльності місцевого самоврядування. Виходячи з цього, мета наділення територіальних громад правом комунальної власності полягає, «в першу чергу, у використанні майнових об'єктів для задоволення необхідних потреб жителів цих громад у невідкладних послугах, і лише, у другу чергу, право комунальної власності призначене для доцільного, економного та ефективного використання майна територіальних громад в інших інтересах їх жителів» [11].

Доцільність теоретичного обґрунтування конституційно-правового статусу майна об'єднаних територіальних громад визначається необхідністю мати науково-обґрунтовану систему знань про даний інститут сучасного муніципалізму, яка не лише дасть змогу побудувати стійку правову базу, на основі і в межах якої має конкретизуватися її правове становище, а й створити правові умови для інституціоналізації муніципальної влади в Україні. Тому дослідження проблем матеріально-фінансового забезпечення місцевого самоврядування та управління об'єктами комунальної власності набувають сьогодні особливого значення.

Аналіз останніх досліджень. Проблемні питання, пов'язані з формами участі територіальних громад в управлінні об'єктами комунальної власності, компетенцією органів місцевого самоврядування щодо комплексного соціально-економічного розвитку досліджували вітчизняні вчені – представники науки муніципального, цивільного, господарського права. Це, зокрема, В. М. Алексєєв, В. М. Бабаєв, М. О. Баймуратов, Л. М. Баранова, О. В. Батанов, І. О. Бондаренко, В. І. Борденюк, Р. А. Джабраїлов, В. М. Кампо, В. В. Кравченко, Л. А. Музика, О. П. Печений, В. А. Устименко та ін. Проте дотепер не завершені дослідження проблематики муніципально-правового забезпечення управління об'єктами комунальної власності об'єднаних територіальних громад. Проблеми недостатньої теоретичної розробленості підсилюються необхідністю створення дієвих правових механізмів та процедур набуття, викорис-

тання, розпорядження та відчуження публічного майна щойно створених територіальних громад.

Метою статті є визначення особливостей відносин управління комунальною власністю об'єднаних територіальних громад в Україні, з'ясування перспективних напрямів трансформації їх правового регулювання, висвітлення міжгалузевих питань управління комунальною власністю як сфери наукових інтересів. Очевидно, що дана тема потребує фундаментальних досліджень, які б дали змогу прийняти оптимальний варіант законодавства про комунальну власність.

Виклад основного матеріалу. В сучасних умовах вітчизняного державотворення проблема управління комунальною власністю набула загальнодержавного масштабу. Сьогодні її інститут переживає кризу, з якої його може вивести нове покоління законодавства про місцеве самоврядування та оновлена практика його застосування. Вони повинні спиратись не на традиційний, а на ліберальний конституціоналізм, який має утвердитись з реалізацією європейського вибору України та запровадженням європейської моделі політичної системи [13, с. 5–14].

Розглядаючи інститут комунальної власності та пов'язані з ним дефініції слід наголосити на його міжгалузеву природу; наукові висновки та пропозиції з цієї проблематики ґрунтуються на працях фахівців у галузі теорії права, конституційного, муніципального, цивільного, господарського, фінансового права, державного управління, економіки. Як наголошує В. Нерсисянц, правове регулювання об'єктів повинно здійснюватися з урахуванням особливостей відповідних суспільних відносин, специфіки їх фактичного соціального змісту, їх особливого місця та значення в соціальному житті людей і системі суспільних відносин загалом. Предметом галузевого правового регулювання вчений визначає встановлюваний у сфері правової регуляції особливий правопорядок (правовий режим), що визначається сукупністю норм права, які складають відповідну галузь [8, с. 437]. О. Ковалевська вказує на елементи, які є предметом правового регулювання конституційного права (комунальна власність як матеріальна основа місцевого самоврядування, загальні основи інституту комунальної власності); гос-

подарського права (порядок створення, реорганізації і ліквідації суб'єктів господарювання комунальної форми власності, правовий режим комунального майна тощо); цивільного права (сама конструкція інституту); фінансового права (режим об'єктів комунальної власності як бюджетних, питання формування, виконання бюджетів територіальних громад тощо) [5, с. 49]. Предметом правового регулювання муніципального права є місцеve самоврядування як відносно самостійний вид суспільних відносин, пов'язаний з організацією та здійсненням влади територіальними громадами, а закріплення на законодавчому рівні права комунальної власності, і відповідно, права органів місцевого самоврядування отримувати прибуток від використання комунального майна, вільно розпоряджатися ним, дозволяє розглядати комунальну власність як одну з необхідних економічних гарантій місцевого самоврядування.

Природно, у будь-якій цивілізованій державі пріоритетною нормативно-правовою основою місцевого самоврядування є Конституція. Європейською Хартією про місцеve самоврядування встановлюється, що місцеve самоврядування складає одну з основ будь-якого демократичного ладу [7, с. 11]. Одним із першочергових кроків реформи децентралізації віднесено ухвалення змін до Конституції України, які мають на меті перегляд рівнів влади, визначення базової адміністративно-територіальної одиниці на рівні громади, якій планується надання/делегування істотних повноважень щодо визначення стратегій розвитку та забезпечення належних умов життя населення громади, внесення змін до законодавства про місцеve самоврядування та державні адміністрації (з метою зрозумілого і прозорого розмежування повноважень). Проект Закону (доопрацьований) про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) № 2217а від 15.07.2015 р. до сьогодні не був прийнятий. Відповідно до інформації парламентського portalу, станом на 07.02.2019 р. законопроект включено до порядку денного. Внесення змін до Конституції вимагає приведення законодавства у відповідність до вимог і завдань нового адміністративно-територіального поділу. Прийняття пакета необхідних законодавчих актів також потребує певного часу, якого залишилося не

так багато, особливо якщо врахувати судові оскарження рішень про об'єднання/приєднання до об'єднаних територіальних громад.

Будучи першим кроком у розумінні фінансової основи для становлення і розвитку місцевого самоврядування, Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» не закріплює особливостей процесів управління комунальною власністю, насамперед, тієї частки, що набула статусу власності об'єднаних територіальних громад. Залишилися декларативною нормою «Прикінцеві та перехідні положення», де вказано, що Кабінет Міністрів України разом із Фондом державного майна України у двомісячний строк з дня набрання чинності Законом подають на розгляд Верховної Ради України проект закону про комунальну власність; окремого законодавчого акта, який би визначав правові основи управління об'єктами комунальної власності, не було прийнято. Окрім проекту Закону «Про комунальну власність» [10] робилися спроби затвердження Муніципального кодексу, прийняття якого дозволили б усунути дублювання законодавчих положень, їх колізію, а також полегшити розуміння і застосування правових норм. Проекти Кодексу розробляються впродовж декількох років, проте жоден із них так і не став на сьогодні основою відповідного законодавчого процесу, що породжує необхідність вдаватися до аналогії закону. О. В. Батанов указує на ситуацію, коли кодифікаційні процеси в Україні стикаються зі значним колом проблем як науково-теоретичного, так і прагматичного характеру. З одного боку — полярність думок щодо необхідності кодифікації муніципального права, з іншого — суперечлива, внутрішньо неузгоджена, система законодавства про місцеве самоврядування, повільний законотворчий процес у цій сфері та фактично ігнорування державою місцевих справ [2, с. 16].

Неповнота нормативно-правових актів про органи місцевої публічної влади, їх несистемність, внутрішня неузгодженість законодавчого забезпечення матеріально-фінансової самостійності муніципальних утворень залишається на сьогодні гострою проблемою. Її розв'язання лежить у площині внесення серйозних змін у законодавство, що регламентує відносини власності, бюджетну та податкову системи, функціонування комунальних

підприємств, житлово-комунального господарства, здійснення муніципальних запозичень, земельні відносини тощо. Формування ефективної системи управління комунальною власністю слід здійснювати у поєднанні з науковими дослідженнями суспільних, правових, організаційних, інституційних, економічних відносин між державою та громадою, результатом яких стало б обґрунтування і прийняття єдиного правового поля, яке б обумовлювало права, компетенції, повноваження учасників управління, використання та розпоряджання комунальною власністю на загальнодержавному рівні. Задля цього необхідно провести повномасштабну інвентаризацію чинного законодавства про місцеве самоврядування з урахуванням національного досвіду та європейських документів з питань самоврядування. З огляду на це, подальше наукове дослідження відносин з управління комунальною власністю в Україні слід проводити у напрямках розробки конкретних нормативно-правових актів, механізмів їх впровадження у практику, науково-методологічних рекомендацій з обміну досвідом між регіонами країни щодо створення раціональної та дієвої організаційно-виконавчої структури органів управління, послідовного впровадження новаторських ідей.

На сьогодні територіальні громади, іноді значні по чисельності і території, на якій розташовані, організаційно не сформовані в конкретну управлінську структуру, вони не можуть безпосередньо розпоряджатися майном, яке їм належить, ніяк не впливають на порушників у випадках, коли завдається шкода об'єктам права комунальної власності; не можуть нести юридичну відповідальність. Унікальність комунальної власності полягає у тому, що володіють та користуються нею члени територіальної громади, а реалізація прав власника відбувається в переважній більшості випадків опосередковано — через сільські, селищні, міські ради, що обираються членами територіальних громад (жителями села, селища, міста, району в місті) (ч. 1 ст. 2, ч. 5 ст. 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»). О. Бобровська вказує на унікальну ситуацію, яка є неприйнятною і суперечить самій природі права власності, а саме: наявність двох повноправних суб'єктів на одне й те саме

майно. Є територіальні громади, і є ради, кожен із цих суб'єктів наділений, відповідно до Закону, відповідним колом прав і обов'язків (якщо не брати до уваги химерні посилення законодавця щодо «відповідальності рад перед громадами» і твердження про «первинність» територіальних громад), що ще раз підкреслює тезу про те, що з правової позиції територіальних громад як таких на сьогодні не існує [3].

Окрім цього, не сприяє вдосконаленню ресурсного забезпечення об'єднаних територіальних громад коло питань, які залишаються відкритими й нині. Серед них:

1. Необхідність опрацювання питання стабільного забезпечення державної фінансової підтримки добровільного об'єднання територіальних громад. Держава здійснює інформаційно-просвітницьку, організаційну, методичну та фінансову підтримку. При цьому загальний обсяг фінансової підтримки розподіляється між бюджетами об'єднаних територіальних громад пропорційно до їхньої площі та кількості сільського населення у такій територіальній громаді з рівною вагою обох цих факторів. Швидке збільшення кількості ОТГ без пропорційного збільшення обсягу субвенції на розвиток інфраструктури знижуватиме мотивацію громад до об'єднання та їх можливості щодо соціально-економічного розвитку, а відтак – погіршуватиме очікування від реформи.

2. Недостатній рівень кваліфікації службовців органів місцевого самоврядування для виконання нових функцій, неналежне кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад призводить до неефективного використання фінансових ресурсів територіальних громад, неспроможності освоїти кошти державних субвенцій на розвиток громад. Органи місцевого самоврядування ОТГ часто неспроможні підготувати якісні інвестиційні проекти для отримання коштів державної підтримки та коштів міжнародної допомоги, не готові до запровадження стратегічного планування та програмування розвитку громад. Вирішення цієї проблеми лежить у площині професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування, запровадження дієвих програм підвищення кваліфікації службовців та надання їм необхідної консультатив-

ної і методичної допомоги з питань ефективного врядування, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування, проєктного менеджменту [6].

3. Запровадження механізмів контролю за законністю рішень органів місцевого самоврядування в управлінні і використанні фінансових ресурсів, якістю надання населенню адміністративних та соціальних послуг з боку державних органів і громадськості. Фінанси об'єднаної територіальної громади охоплюють територію декількох населених пунктів. Залучення до процесу управління представників усіх населених пунктів приводить до посилення контролю за повноцінним наповненням бюджету та активізує змагальність окремих адміністративних одиниць у повноцінному наповненні бюджету об'єднаної територіальної громади. Вирішення цього питання лежить у площині запровадження максимальної прозорості діяльності місцевих органів влади та контролю за цією діяльністю з боку громадськості, запровадження активного інформування членів громад про їх права у бюджетному процесі.

4. Відсутність досвіду управління фінансами об'єднаної територіальної громади обмежує підтримання високого темпу реформування місцевих фінансів та спричиняє труднощі у вирішенні поточних проблем управління фінансами [9, с. 17–18]. З іншого боку, з'являється можливість переривання спадкових недоліків у цій сфері, в тому числі створюється сприятливе середовище для викорінення корупції у сфері місцевих фінансів.

Висновки. Зазначене вище зумовлює необхідність якісного і швидкого вирішення визначених питань, адже від цього залежить підвищення ролі і дієвості системи місцевого самоврядування в цілому. З метою мінімізації наявних ризиків доцільно: забезпечити доступну якісну консультативну підтримку органів місцевого самоврядування; запровадити середньострокове бюджетне планування, що базується на стратегічних планах об'єднаних територіальних громад; розробити та запровадити обґрунтовані стандарти надання найважливіших суспільних послуг; оперативно реагувати органами державного управління на ризики та загрози [9, с. 17–18]. Ефективність управління комунальною власністю значною мірою залежить від удоскона-

лення нормативно-правового забезпечення; вчасного надання судам роз'яснень щодо застосування відповідного законодавства; більш ретельного й уважнішого ставлення міністерств до власної нормотворчості та змісту розпорядчих документів; встановлення відповідальності за перевищення органами місцевої влади своїх повноважень.

Список використаних джерел

1. Алексеев В. Упровадження інноваційної моделі управління комунальною власністю територіальних громад в Україні. *Інтернет Холдинг Олега Соскіна*. 14.08.2020. URL: <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=200715&n=11-12&y=2007>.
2. Батанов О. Функції територіальних громад як суб'єктів місцевого самоврядування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Київ, 2000. 19 с.
3. Бобровська О. Ю. Теоретико-методологічні засади запровадження корпоративних відносин в управління розвитком муніципальних утворень : дис. ... д-ра держ. упр. : 25.00.04. Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2008. 436 с.
4. Гірняк В. Земельні ресурси як об'єкти комунальної власності міста. *Підприємництво, господарство та право*. 2019. № 5. С. 175–179. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.5.32>.
5. Ковалевська О. П. Адміністративно-правове забезпечення функціонування інституту комунальної власності в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2009. 200 с.
6. Кузуб В. П'ять проблем децентралізації, або Як стати господарем у своєму місті. *Українська правда*. 2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/11/16/7162180>.
7. Місцеве самоврядування в Україні та зарубіжних державах: порівняльно-правові аспекти : монографія / за заг. ред. О. В. Батанова, О. В. Марцеляка, А. Берлінгуера. Київ : Основа, 2020. 672 с.
8. Нерсесянц В. С. Общая теория права и государства. Москва : Изд. гр. НОРМА-ИНФРА-М, 1999. 552 с.
9. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русін ; Асоціація міст України. Київ : ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ», 2015. 396 с.
10. Про комунальну власність в Україні : проект Закону України від 06.06.2008 № 2617 / З. В. Шкутяк, В. О. Баранов, Є. І. Суслов, О. П. Попов. URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiQ2LPt_Y3sAhUh_SoKHZVrB2sQFjABegQIBRAB&url=https%3A%2F

%2Fips.ligazakon.net%2Fdocument%2FJF20P00A&usg=AOvVaw2fM5Ackag7f058JWmPhQ7.

11. Про офіційне тлумачення положень частини восьмої статті 5 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом»: рішення Конституційного Суду України від 20.06.2007 у справі за конституційним зверненням відкритого акціонерного товариства «Кіровоградобленерго» (справа щодо кредиторів підприємств комунальної форми власності). *Офіційний вісник України*. 2007. № 48. Ст. 1991.
12. Територіальна громада як базова ланка адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реформування. Київ : НІСД, 2016. 61 с.
13. Тодыка Ю. Н. Конституция Украины : проблемы теории и практики. Харьков : Факт, 2000. 608 с.

References

1. Aleksieiev V. (2007). Uprovadhennia innovatsiinoi modeli upravlinnia komunalnoiu vlasnistiu terytorialnykh hromad v Ukraini // Internet Kholdynh Oleha Soskina 14 serpnia 2020 roku URL: <http://www.soskin.info/ea.php?pokazold=200715&n=11-12&y=2007> [in Ukrainian].
2. Batanov O. (2000). Funktsii terytorialnykh hromad yak subiektiv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini. Extended abstract of candidate's thesis. Kyiv 2000. [in Ukrainian].
3. Bobrovska O. Yu. (2008). Teoretyko-metodolohichni zasady zaprovadzhennia korporatyvnykh vidnosyn v upravlinnia rozvytkom munitsypalnykh utvoren. Candidate's thesis. Dnipropetrovsk. : DRIDU NADU. [in Ukrainian].
4. Hirniak V. (2019). Zemelni resursy yak obiekty komunalnoi vlasnosti mista. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo ta pravo*. № 5. 2019, 175–179. URL: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2019.5.32> [in Ukrainian].
5. Kovalevska O. P. (2009). Administratyvno-pravove zabezpechennia funktsionuvannia instytutu komunalnoi vlasnosti v Ukraini. Candidate's thesis. Kyiv. [in Ukrainian].
6. Kuzub V. (2020). Piat problem detsentralizatsii, abo Yak staty hospodarem u svoiemu misti. *Ukrainska pravda*. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/11/16/7162180> [in Ukrainian].
7. Mistseve samovriaduvannia v Ukraini ta zarubizhnykh derzhavakh: porivnialno-pravovi aspekty: O. V. Batanova, O. V. Martseliaka, A. Berlinhuera. (Eds.). (2020). Kyiv : Osnova [in Ukrainian].
8. Nersesians V. S. (1999). Obshchaia teoriia prava y hosudarstva. Moskva : Yzd. hr. NORMA-YNFRA-M [in Russian].

9. Planuvannia ta upravlinnia finansovymy resursamy terytorialnoi hromady. O. Kyrylenko, B. Malyniak, V. Pysmennyi, V. Rusin. (Eds.). (2015). *Asotsiatsiia mist Ukrainy*. Kyiv: TOV «PIDPRYleMSTVO «VI EN EI» [in Ukrainian].
10. Pro komunalnu vlasnist v Ukraini : proekt Zakonu Ukrainy № 2617 vid 06.06.2008 r. Z. V. Shkutiak, V. O. Baranov, Ye. I. Suslov, O. P. Popov. (Eds.) URL: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKewiQ2LPt_Y3sAhUh_SoKHZVrB2sQFjABegQIBRAB&url=https%3A%2F%2Fips.ligazakon.net%2Fdocument%2FJF20P00A&usg=AOvVaw2fM5Ackag7f058JWmPhQ7 [in Ukrainian].
11. Pro ofitsiine tlumachennia polozhen chastyny vosmoi statti 5 Zakonu Ukrainy «Pro vidnovlennia platospromozhnosti borzhnyka abo vyznannia yoho bankrutom» : rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 20.08.2007 roku u spravi za konstytutsiinym zvernenniam vidkrytoho aktsionernoho tovarystva «Kirovohradoblenerho». *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. № 48. 2007.art. 1991.[in Ukrainian].
12. Terytorialna hromada yak bazova lanka administratyvno-terytorialnoho ustroiu Ukrainy: problemy ta perspektyvy reformuvannia. Kyiv. [in Ukrainian].
13. Toduka Yu. N. (2000). Konstytutsiya Ukraynu: problemu teorii i praktiku. Kharkov: Fakt [in Russian].

И. В. Гаращук

Коммунальная собственность объединенных территориальных общин: современный взгляд и перспективы развития

***Аннотация.** В статье исследуется правовой режим имущества объединенных территориальных общин, определен процесс становления института коммунальной собственности объединенных территориальных общин, проблемы практической трансформации в современных условиях. Проанализированы организационно-правовые подходы по развитию объединенных территориальных общин в Украине. Указаны как положительные, так и отрицательные аспекты внедрения реформы децентрализации публичной власти с реальным обеспечением финансовой самостоятельности органов местного самоуправления. Выделяются рекомендации.*

***Ключевые слова:** местное самоуправление, территориальная община, собственность, право коммунальной собственности, общая собственность.*

I. V. Garashchuk

**Communal property of the united territorial communities: current view
and development prospects**

***Summary.** The article explores the legal status of the united territorial communities property, the process of becoming the institution of communal property has been defined, problems of practical transformation in the current context. Analyzed procedural and legal approaches to the problems of the united territorial communities problems in Ukraine. Reference was made to positive and negative aspects of introduction of reform of decentralization of public authority with real maintenance of financial independence of local self-government. Recommendations are highlighted.*

Implementation of the constitutional model of local self-government as an independent solution of local issues by the community depends of the effective way of use financial and material resources of municipalities, led by a communal property. Defence and protects the interests of territorial communities impossible without possession the necessary resource capabilities. The feasibility of the theoretical substantiation of the constitutional and legal status of the property of the united territorial communities is determined by the need to have a scientifically grounded system of knowledge about this institution of modern municipalism, not only will it allow to build a stable legal base, on the basis and within which its legal position should be specified, but also to create legal conditions for institutionalization of municipal government in Ukraine. Therefore, the study of the problems of material and financial support of local self-government and management of communal property are particular importance today.

The incompleteness of normative legal acts on local public authorities, their unsystematic nature, internal inconsistency of the legislative provision of material and financial independence of municipalities remains an unresolved problem today. To overcome it, it is necessary to conduct a full-scale inventory of current legislation on local self-government, taking into account national experience and European documents on self-government. The formation of an effective system of communal property management should be carried out in combination with scientific research of social, legal, organizational, institutional, economic relations between the state and the community, which would result in justification and adoption of a single legal field that would determine the rights, competences use and disposal of communal property at the national level. One of the priority steps of decentralization reform is adoption the amending the Constitutional aimed at

revising the levels of government, defining the basic administrative-territorial unit at the community level, which is planned to provide / delegate significant powers to define development strategies and ensure proper living conditions. amendments to the legislation on local self-government and state administrations (in order of clear and transparent lines of authority).

Keywords: *local self-government, territorial community, property, the right of communal property, joint property.*